

AGATISERTE KORALLER

AV FØRSTEKONSERVATOR INGE BRYHNI

En korall – javisst! Men det dreier seg likefullt om agat eller kalsedon. Hvordan kan nå dette henge sammen?

Åpne rom byr på mange muligheter i mineralriket. Stoffer som er oppløst i vann kan trenge gjennom bergartsmassene og avsette seg her og der som krystaller eller finkornede aggregater av mineraler. Det beste eksempel på denne prosessen ser vi hos agatene som er hulromsfyllinger av meget finkornet kvarts (kalsedon) i ringformige bånd.

En sjelden gang kan også hulrommene i koraller som innkapsles i kalkslam og sand bli helt eller delvis fylt på denne måten. Ja, selve kalkveggen i korallen selv kan bli erstattet av det hårde kvarts- eller kalsedon-materialet. Hvis sedimentene hardner til solid kalksten, skifer eller sandstein, heves over vann og utsettes for tidens tann, vil de agatiserte korallene kunne komme frem igjen. Nå er de imidlertid sammensatt av et hårdt materiale som ikke så lett slites i stykker, og de anrikes i overflaten etterhvert som kalksteinen, skiferen eller sandsteinen rundt slites ned. Agatiserte koraller fins bare noen få har små kvartskrystaller som stritter ut mot hulrommet i den opprinnelige korallen.

steder i verden. De er funnet på Spitsbergen, men de mest kjente kommer fra Tampa Bay i Florida. Her kunne man tidligere bare vade ut og plukke delikate forgrenede, store og små koraller av agat eller kalsedon – noen så små og delikate at de kunne brukes som smykker! Hele 20 millioner år er gått siden det var liv i disse korallene! Mineralogisk-Geologisk Museum har lenge hatt utstilt store stykker av agatisert korall fra Tampa Bay. De viser en rekke uregelmessige bulber og dryppsteinsformasjoner av kalsedon i delikate blåhvite pastellfarver på innsiden av skallene. Sommeren 1972 fikk museet som bytte og gave en praktfull samling på ikke mindre enn 32 enhetstykker av agatiserte koraller. De er samlet, saget og polert av amerikaneren Henry E. Millson som gjennom et langt liv har spesialisert seg på disse idag så sjeldne kunstverkene fra naturens verksted.

De er alle forskjellige, men ulike delikate pastellfarger og med varierende grad av krystalinsk utvikling. Noen

Agatisert korall fra Tampa Bay Florida.